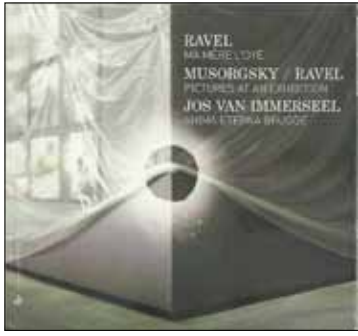

CD KLASSIEK

**Moeder de Gans
Ravel & Moessorgski**

Van Modest Moessorgski (1839-1881) vind je drie werken in de top honderd van de klassieke muziek. We denken dan aan de opera *Boris Godoenov*, het orkestwerk *Nacht op de kale berg* en *Beelden van een tentoonstelling*, waarvan Anima Eterna Brugge een beklijvende nieuwe opname uit heeft.

De Russische componist bedacht het werk voor piano solo. In 1922 maakte Ravel er een bewerking van voor orkest, maar ook Stokowski (1939) en Ashkenazy (1982) deden dat en er bestaan zelfs versies van voor brassband, Latin- en punkjazzensemble, glasharp, percussie, gitaar en saxofoon.

Eigenlijk duurde het tot diep in de jaren 1920 alvorens het werk populair werd. Het vertelt over de expositie van schilderwerk van een kort voorheen overleden vriend van de componist, een zekere Nikolaj Hartmann. Een treurige aanleiding dus, die tentoonstelling, waarvan de componist een emotioneel verslag brengt. Hij toont zich geraakt door een aantal taferelen

van zijn vriend en reageert op die aanblik. Niet alle 'besproken' schilderijen waren echter daadwerkelijk te zien op de herdenkingstentoonstelling.

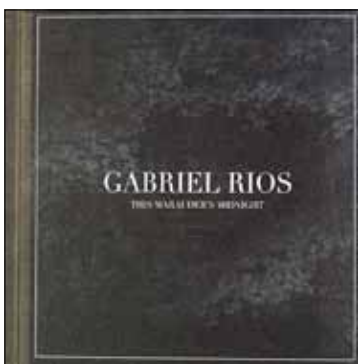
Moessorgski bedacht een altijd terugkerende, maar nooit klakkeloos herhaalde promenade als vorm van eenheid. Het gaat vooral om het oproepen van gevoelens en van het zich herinneren van de vriendschap.

Ook Ravels compositie *Ma Mère L'Oye* (Sprookjes van Moeder Gans) vertrekt van vreemd materiaal. De Franse componist met Zwitsers-Baskische wortels bedient zich van zijn herinnering aan sprookjes uit zijn kindertijd, verhaaltjes als Doornroosje, het Spinnewiel, Klein Duimpje, de Lelijke Heks, de Schone en het Beest en de Tovertuin.

Maurice Ravel (1875-1937) nam Moessorgski's werk meermaals onder handen. Eerst was het een pianostuk (vierhandig), vervolgens voor piano solo, later werd het een concertsuite en uiteindelijk een balletsuite. Concerten balletsuite zijn zelfs nog met twee deeltjes uitgebreid. Daarin toont Ravel zich de muzikale evenknie van de guitige schrijver Lewis Carroll en diens onvergetelijke *Alice in Wonderland*. (JC)

Modest Musorgsky & Maurice Ravel *Pictures at an Exhibition & Maurice Ravel, Ma Mère l'Oye*, door Anima Eterna Brugge onder leiding van Jos Van Immerseel, ZigZag Territoires (distributie Outhere), ZZT343, 19 euro.

CD POP/ROCK

**Een jaar in songs
Gabriel Rios**

Bijna twintig jaar geleden verhuisde Puerto Rican Gabriel Rios naar België. Hij was achttien en besliste schilderkunst te studeren in Gent. In zijn vrije tijd schreef hij echter ook popsongs. Ze balanceerden op de grens tussen Latijns-Amerika en Europa en ze veroverden al snel het hart van de Belgen.

This Marauder's Midnight is Rios' vierde album en de neerslag van een bijzonder experiment. Twaalf maanden lang bracht hij telkens op de derde maandag een nummer uit. Het album is immers al lang niet meer de be-

langrijkste verspreidingsvorm van muziek.

Aan het einde van de rit werden de twaalf ingetogen songs, waarin Rios' gevoelige stem prachtig tot zijn recht komt, toch nog samengebracht. Van *This Marauder's Midnight* bestaat intussen ook een luxe-editie. Daarop staan niet enkel live-versies van de nummers, maar de muzikant voegde ook een kortverhaal van zijn hand toe. „Het heeft niets te maken met de songs, maar alles met de titel van de plaat”, legt hij uit. Een *marauder* is een rover, en in het verhaal dwaalt die 's nachts door het negentiende-eeuwse Parijs en knipt hij stukken uit het haar van chique jonge vrouwen. Ook al vertellen de songs heel andere, moderne verhalen, ze blijken de perfecte soundtrack bij het lezen. (JVH)

Gabriel Rios, *This Marauder's Midnight*, Angelhead, Sony Music Entertainment Belgium, EAN 0888750263612, 20,50 euro.

BOEK ROMAN

**Gearresteerd boek
Vasili Grossman**

Vasili Semonovitsj Grossman (1905-1964) wordt zowat beschouwd als de Tolstoj van de Sovjet-Unie. Toch was hij bij leven schier onbekend en verscheen er pas in 2008 een Nederlandse vertaling van zijn hoofdwerk, *Leven en lot*. Grossman, een Oekraïense Jood, bracht tijdens Wereldoorlog II meer dan duizend dagen

door aan de Russische zijde van het Oostfront. Die ervaring verwerkte hij in beklemmende reportages.

Leven en lot beschrijft de Slag om Stalingrad (1942-1943), maar is geen klassieke oorlogsroman. Het manuscript voor het boek werd in 1961 echter in beslag genomen door de veiligheidsdienst KGB – de auteur sprak van een „arrestatie” – op last van partijideoloog Michail Soeslov, die aangaf dat het boek op zijn vroegst over tweehonderd jaar gepubliceerd kon worden wegens de snoeiharde kritiek op het stalinisme. In 1974 werd het op microfilm naar het Westen gesmokkeld, waar het in 1980 verscheen. Pas bij de val van het communisme werd het in Rusland gedrukt. De auteur was echter toen al lang overleden.

Als oorlogsreporter genoot Grossman in de Sovjet-Unie een groot prestige. Een aantal maanden na de 'arrestatie' van het boek kreeg hij de gelegenheid op

reis te gaan naar Armenië, zeggend voor de vertaling van een roman, die eigenlijk reeds vertaald was. Het resultaat is een bijzonder verslag vol levendige observaties, maar ook vol gedachten over de menselijke waardigheid en sterfelijkheid.

„Ik denk dat ook in de goedheid van de heidenen, in de barmhartige opwelling van een ongelovige, van een atheïst, in de goedaardigheid van een andersgelovige de goede God van de christenen zegeviert. Daarin ligt zijn kracht”, lezen we. (EDS)

Vasili Grossman, *Reis door Armenië*, Balans, Amsterdam, 2014, 240 blz., 24,95 euro, ISBN 978 94 6003 742 9.

BOEK GELOOF

**Leven met twijfel
Tomas Halik**

De Tsjechische theoloog, filosoof en psycholoog Tomas Halik is een van de zeldzame hedendaagse schrijvers die in staat is een brug te slaan tussen het ge-

loof en de scepsis die de westerse samenleving kenmerkt, tussen christelijke zingeving en atheïstische levensoriëntatie. „Het enige wat mij van een atheïst onderscheidt is God”, luidt een van zijn provocerende stellingen. Tijdens de communistische periode werkte deze ondergronds gewijde priester als therapeut.

In *Geduld met God* neemt hij als uitgangspunt de twijfelende en zoekende figuur van Zacheüs, die liever schuchter van een afstand toekijkt dan dat hij enthousiast meedoet. Dat beeld gebruikt hij om een nieuwe verhouding uit te werken tussen gelovigen en niet-gelovigen. „In het christendom wordt er vaak gezegd dat Jezus het antwoord is”, verkondigt Halik. „Maar wat was dan de vraag? Daar moeten we ons meer van bewust worden.”

Centraal in het oeuvre van de theoloog staan dus het kunnen leven met twijfel en het belang van dialoog. Is geloof immers niet op zich dialoog? Halik ontving in 2011 voor dit boek de Europese prijs voor het beste theologische boek. Het werk van deze grote intellectueel is nu voor het eerst toegankelijk in het Nederlands. (EDS)

Tomas Halik, *Geduld met God. Twijfel als brug tussen geloven en niet-geloven*, Boekencentrum/Pelckmans, Kapellen, 2014, 192 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 2392 766 2.

BOEK FILOSOFIE

**Tegenover elkaar
Roland Leune**

In een van de bioscoopfilms *Lover de tovenaarsleerling* Harry Potter zegt Harry's tegenstander Voldemort, bijgenaamd de Heer van het Duister, dat er geen goed of kwaad bestaat, enkel macht. De meeste mensen op aarde wagen nooit een poging 'het goede' te definiëren. Bestaat er wel een algemeen concept van het goede, toepasbaar op alle mensen, alle volkeren, alle levensomstandigheden?

Roland Leune, in het beroepsleven jurist-vertaler bij het Hof van Cassatie in Brussel, beet zich vast in het thema en spit in een diep-

gravend boek naar een antwoord op de dwingende vraag wat mensen tot het kwaad drijft. Hij liet zich daarin bijstaan door twee professionele filosofen, Herman De Dijn en Jacques De Visscher. Het resultaat is geen historisch overzicht, maar een eigenzinnige verwerking van bergen literatuur. Leune noteerde zijn gedachten eerst in schriftjes. Een eerste editie van dit boek verscheen in 2008 in eigen beheer.

Het gaat de auteur om de vraag wat mensen tot het kwade drijft, het morele kwaad dus. Kwaad is daarbij de omkering van het goede. Het kwaad is daarbij de makkelijke weg. „Veel kwaad in de wereld houdt verband met het feit dat we meestal kiezen voor een gemakkelijke weg naar het goede, zoals bijvoorbeeld wanneer we, zonder ons veel moeite te getroosten, onze superioriteit willen bewijzen door op anderen neer te kijken, of wanneer we zonder scrupules onze mening met de waarheid gelijkstellen en die vervolgens, zonder discussie te dulden, aan anderen opdringen.”

Goed en kwaad zijn paradoxale uitersten die op elkaar gelijk zijn. Bijzonder is dat Roland Leune stelt dat de mens het goede niet

op eigen kracht kan bereiken en dat hij zichzelf niet kan verlossen of door een ander kan worden verlost. De essentie van het kwaad is dat de mens vlucht voor de opgave die in zijn vrijheid besloten ligt.

Leune citeert uit het werk van de joodse filosofe Hannah Arendt die veel publiceerde over het radicale kwaad van de Jodenvervolgving door de nazi's. De daders van die misdaden bleken doodgewone en banale burgers. Door hun ideologische verblindings waren ze echter ervan overtuigd aan de goede kant te staan. Onverschilligheid volstond. Een bijzondere tocht met heel wat hindernissen. (EDS)

Roland Leune, *Goed en kwaad. Een weerbarstig thema*, Het Punt, Dendermonde, 2014, 362 blz., 24 euro, ISBN 978 94 6079 163 5.